

■ CONVIVENZA

La luschezza naziunala dals Tudestgs

DA VIOLA PFEIFFER*

La WM è a fin. Final-main, din intgins. Donn, din blers. Ma jau stoss ussa tuttina anc scriver davart ina tematica che m'ha occupà durant l'entira WM: l'antipatia, na l'aversion dals Svizzers cunter ils Tudestgs.

Ins la senta dapertut. En il biro datti tups spruhs cunter ils Tudestgs. Tar ils commentaturs svizzers sent'ins ch'els èn adina per l'equipa adversaria dals Tudestgs. Ed a las canortas en las pintas aud'ins nauschas remartgas. Ma betg mo là. «Sas, quels fans», ma ra-quinta ina collega, «quels èn uschè primitivs.» Ella saja stada a Berlin, cura ch'els Tudestgs hajan gudagnà cunter ils Brasilians. «E lura èn els anc uschè arrogants», cuntinescha ella. «Els fan sco ch'els fissan insumma ils megliers.» In auter collega sa maschaida en la discussiun e descriva cun duas construcziuns tge che blers Svizzers pensan: «Kein Mensch mag di Düütschä. Sie händ zwei Weltkrieg aagfange.»

Et voilà. Qua essan nus tar il problem. Questa vista è s'imprimida en ils chaus da la glied sin l'entir mund ed anc in zic pli fitg en la memoria collectiva dal pitschen inferior, e probablamain er in pau scuidus pajais vischin, la Svizra. Questa memoria è vaira segir mo anc en in pajais pli preschenta e pli nauscha: tar ils Tudestgs sez.

Ils Tudestgs èn paupers galiois, sch'i va per la luschezza naziunala. In Tudestg na dastga mai mussar ch'el è losch da sia patria. Memia frestgas, memia

nauschas èn anc suenter 75 onns las regurdientschas vi dal genocid ch'els nazis e Hitler han commess. Memia grond il sentiment collectiv da culpa.

Mes bab, ch'è Tudestg, na gughegia betg da cumprar in auto tudestg, perquai che ses collegas en fatschenta faschessan uschiglio tups spruhs. «Sco Tudestg na pos ti en Svizra betg avair in auto tudestg», di el adina. Ina collega tudestga en mia fatschenta ha realisà cun schoc che la marca da ses velo ha num «Vaterland» ed è immediat ida a cumprar in tatgader per surcollar quai.

Ils Tudestgs èn ils em-prims che sbragian dad aut, sch'insatgi ristga da dir insatge cunter l'Israel. Mes bab e mia mamma èn atgnamain politicamain en tuts regards dal medem avis. Sulettamain tar ina chaussa datti adina puspè discussiuns: sche mia mamma crititgescha la politica d'abitadi dals Israelians. Ed jau mezza n'hai anc mai survegnì in tal predi sco lezza giada, cura che jau hai raquintà ina sgnocca da Gidieus e mes bab l'ha udi.

La culpa collectiva da la Segunda Guerra mundiala è s'imprimida en la memoria dals Tudestgs. Mai na dastgan els mussar ch'els èn loschs da lur patria. Adina ston els analizar criticamain tut tge che ha da far cun lur pajais. Mo tar ina chaussa betg: tar il ballape. Gliez è la suletta chaussa, nua ch'els Tudestgs dastgan dir e mussar ch'els èn per lur patria, ch'els èn loschs. Ballape è l'exceptiun. La pli bella chaussa secundara dal mund. La chaussa, nua che la glied

dastga esser patriotica, era sch'ella na ristgass uschiglio mai quai. E tuttina èsi la chaussa che collia per intginas emnas l'entir mund.

Laschainsa pia als Tudestgs la suletta chaussa, nua ch'els dastgan esser loschs da lur patria. Laschainsa pensar els ch'els sajan ils megliers ballapedists sin terra. Nus savain gea che la Svizra fiss atgnamain meglra.

***Viola Pfeiffer ha 22 onns e studegia germanistica, istorgia e rumantsch a la Universidad da Turitg. Dasperas lavura ella 20 pertschient sco redactura tar la «Südoschtweiz». Ella viva cun ses geniturs e ses fragliuns ad Uznach en il chantun da Son Gagl.**

Vocabulari

luschezza	
naziunala	= Nationalstolz
tups spruhs	= blöde Sprüche
canorta	= Stammtisch
pinta	= Beiz, Kneipe
nauscha	
remartga	= böse Bemerkung
sa maschadar	= sich einmischen
s'imprimer	= sich einbrennen
il pitschen	
inferiur	= der Unterlegene
scuidus	= neidisch
vaira segir	= ziemlich
sicher	
paupers galiois	= arme Leute
commetter	= begehen, verschulden
gughegiar	= sich trauen
tatgader	= Kleber, Aufkleber
surcollar	= überkleben
sbragir	= schreien
predi	= Predigt
sgnocca	
da Gidieus	= Judenwitz
Segunda	= Zweiter
Guerra mundiala	= Weltkrieg

Die Kolumne «Convivenza» erscheint in der Regel am Montag in der «Südoschtweiz» und in der romanischen Tageszeitung «La Quotidiana». Unterstützt wird das Projekt von der romanischen Sprachorganisation Lia Rumantscha. Für Leserinnen und Leser, die nicht Romanisch verstehen, gibt es im Internet eine deutsche Übersetzung, und zwar unter www.suedostschweiz.ch/community/blogs/convivenza.